

Research Paper

A Phenomenological Studies to the Experience of Gambling Websites Users: A Case Study of 1Xbet Users

Ehsan Hamidizadeh*¹ , Sayed Mohammad Ali Hamidi²

¹ Assistant Professor, Department of Sociology, Faculty of Economy, Management and Social Sciences, Shiraz University, Shiraz, Iran, Email: ehamid@shirazu.ac.ir

² M.A Student of MBA, Faculty of Economy, Management and Social Sciences, Shiraz University, Shiraz, Iran, ma.hamidi@shirazu.ac.ir

 10.22080/SSI.2022.22921.1958

Received:

January 4, 2022

Accepted:

January 18, 2022

Available online:

February 17, 2022

Keywords:

Gambling websites,
Online gambling,
Phenomenology,
Prediction, Halal income

Abstract

Objectives: Throughout the history, people have used different ways of earning income through entertainment activities. With a growing number of users, online gambling and prediction sites are among the most prevalent modes of such activities in the twenty-first century. In Iran, a lot of young people (aged 15-30) spend a considerable amount of time and energy on such sites. This phenomenological study investigates the experience of gambling sites users, seeking to provide a clear understanding of why and how Iranian users engage in such activities and justify earning income through these sites. **Methods:** This qualitative study employs a phenomenological approach. Data was collected through semi-structured interviews with 20 users of gambling and prediction sites. **Results:** Several themes were extracted from the interviews, including changing Halal income, escaping from daily routine, having an intense sense of dependence, financial independence and choosing effective techniques. These themes explain how gambling websites users experience gambling and show their conceptual standpoint towards these websites. **Conclusion:** What was remarkable in the participants' statements was their understanding of Halal income, i.e., although like other members of the society they tried to find sources of income, they were not much faithful to conventional definitions of legitimate income. As such, they contended that in today's world, methods of monetization had changed and any job that would require effort and concentration could qualify as a legitimate one. In fact, users of gambling sites had changed their perceptions of Halal income.

***Corresponding Author:** Ehsan Hamidizadeh
Address: Assistant Professor, Department of Sociology, Faculty of Economy, Management and Social Sciences, Shiraz University, Shiraz, Iran

Email: ehamid@shirazu.ac.ir

Extended Abstract

1. Introduction

Naturally, the meaning and perception of *business* have radically changed. Cyberspace and digitalization considerably account for the transformations. Internet businesses are more rapidly growing compared to other modes of business, which is a factor that has motivated the majority of people to gain income through their cellphones and personal computers. People, instead of working in a specific traditional workplace, prefer to use Internet connection from home or their place of choice and earn income through online businesses. Today, most activities performed in physical environments offer an online branch (e.g., supermarkets, travel agencies, casinos). For different reasons, people tend to prioritize online platforms to actual physical environments.

Throughout the history, people have used different ways of earning income through entertainment activities. With a growing number of users, online gambling and prediction sites are among the most prevalent modes of such activities in the twenty-first century. In Iran, a lot of young people (aged 15-30) spend a considerable amount of time and energy on such sites. This phenomenological study investigates the experience of gambling sites users, seeking to provide a clear understanding of why and how Iranian users engage in such activities and justify earning income through these sites.

2. Methods

The interpretive phenomenological method was used for answering the research questions in this study. Through

this method, in-depth interviews and conversations were conducted with gambling websites users and abstract concepts in relation to their perceptions of their experience were explored. After the interviews were finalized, the data were transcribed and conceptually categorized. The themes observed in the texts were selected from a large number of ideas and were systematically categorized into abstract concepts. The most important task in the extraction of concepts was to record and generate condensed yet rich statements. The statements did not only reflect the participants' expressions, but they also reflected the analysts' interpretations. As such, each theme encompassed a range of concepts directly interpreted by the participants and the analysts.

At the next stage, the association between the themes extracted was investigated and a structure was constructed including all of the important and significant themes addressed by the participants. To frame the network of the themes, various methods could be used; this study relied on abstraction, polarization, contextualization, and bringing in together. Finally, after all of the cases were analyzed and the themes were extracted, the themes were compared as a whole, and a more abstract level of theoretical abstraction was reached. Finally, differences and similarities between the cases were detected.

3. Results

Following the analysis of the interviews, the findings revealed one central theme, two contextual themes, and two posteriori themes, which were abstracted from 19 main themes. Out of these themes, five ones were abstracted (ss the central,

contextual, and a posteriori themes): (a) the central theme: "changing Halal income"; (b) the contextual themes: "escaping from daily routine" and "financial independence", as well as (c) a posteriori themes: "having an intense sense of dependence" and "choosing effective techniques". These themes explain how gambling websites users experience gambling and shows their conceptual standpoint towards these websites.

4. Conclusion

Meanwhile, prediction sites, to be successful, need to increase the number of their users, and thus they extensively support their users and grant bonuses and other types of profit. Such advantages would encourage people to sign up on such websites and feel secure about gambling outcomes. Given the transformations that have taken place in today's business, the participants did not associate any negative feelings with the money they gain from gambling. They believed their income resulted from their efforts (time and energy), and found the money earned very rewarding because otherwise they assumed site owners would take possession of the money, which would be an unpleasant outcome to users.

What was remarkable in the participants' statements was their understanding of *Halal income*. Although like other members of the society, they tried to find sources of income, they were not much faithful to conventional definitions of legitimate income. As such, they contended that in today's world methods of monetization had changed and any job that would require effort and concentration could qualify as a legitimate

one. In fact, users of gambling sites had changed their perceptions of Halal income.

Funding

There is no funding support

Authors' contribution

All authors contributed in compiling the research.

Conflict of interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

Thanks to all men participating in our study.

مطالعه پدیدارشناختی تجربی زیسته‌ی کاربران اینترنتی از سایت های قمار: مطالعه موردی کاربران سایت وان ایکس بت

احسان حمیدی زاده*^۱ ID، سید محمدعلی حمیدی^۲

^۱ استادیار گروه جامعه‌شناسی دانشکده‌ی اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران. ehamidi@shirazu.ac.ir
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد. ام بی ای. دانشکده‌ی اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران. ma.hamidi@shirazu.ac.ir

doi 10.22080/SSI.2022.22921.1958

چکیده

اهداف: در طول تاریخ مقوله‌ی کسب درآمد و ترکیب آن با سرگرمی، بشر را به گونه‌های مختلف به سوی خود جذب کرده است. اکنون که در قرن ۲۱ سایت‌های قمار و شرطبندی آنلاین در این زمینه پیشتازند و کاربران این سایت‌ها به طور روزافزون در حال گسترش هستند. کشور ایران نیز از جمله کشورهای است که برخی از جوانان آن زمان و انرژی زیادی را در این سایت‌ها صرف می‌کنند. هدف این پژوهش مطالعه پدیدارشناختی تجربی زیسته کاربران سایت‌های قمار و شرطبندی است تا به این سئوالات پاسخ دهد که کاربران ایرانی چگونه جذب چنین سایت‌هایی می‌شوند و چگونه درآمد حاصل از آن را برای خود توجیه می‌کنند؟ روش مطالعه: روش‌شناسی این مطالعه پدیدارشناسی است و برای گردآوری اطلاعات در این پژوهش پس از بررسی ادبیات موضوعی با ۲۰ نفر کاربر سایت‌های قمار و پیش‌بینی مصاحبه‌ی عمیق و نیمه ساختار یافته صورت گرفت. یافته‌ها: بر اساس بررسی و تحلیل مصاحبه‌ها، با قطبی سازی، انتزاع و بسترمندسازی، منسجم سازی یک تم مرکزی (استحاله درآمد حلال) و دو تم بنیانی (کسب استقلال مالی و فرار از روزمرگی) و دو تم پسینی (وابستگی شدید و روش‌یابی) است که از ۱۹ تم اصلی انتزاع شده است. نتیجه‌گیری: کاربران با ارائه یک تحلیل ذهنی از کار که معنایی بر تولید خدمات است و اینکه امروز در ایران بسیاری از مردم بدون تولید خدمات خاصی کسب درآمد می‌کنند و درآمد آنها حرام محسوب نمی‌شود، درآمد حاصل از قمار را نتیجه تلاش و کوشش و تحقیقات‌شان می‌دانند و اینکه حق کسی را نخورده‌اند. همچنین با همه‌گیری فضای مجازی آنها باور دارند در آینده تعریف جدیدی از شغل ارائه خواهد شد و قمار در آینده یک شغل خواهد بود.

تاریخ دریافت:

۱۴ دی ۱۴۰۰

تاریخ پذیرش:

۲۸ دی ۱۴۰۰

تاریخ انتشار:

۲۸ بهمن ۱۴۰۰

کلیدواژه‌ها:

سایت‌های شرطبندی، قمار
آنلاین، پدیدارشناسی، درآمد
حلال، پیش‌بینی کردن

* نویسنده مسئول: احسان حمیدی زاده

آدرس: استادیار گروه جامعه‌شناسی دانشکده‌ی اقتصاد، مدیریت ایمیل: ehamidi@shirazu.ac.ir
و علوم اجتماعی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

۱ مقدمه و بیان مسأله:

پیش‌بینی‌اند و یا تبلیغ‌کننده‌ی یکی از این سایت‌ها هستند و حتی گاهی از اوقات برای جلب توجه بیشتر دست به دعوای‌های صوری در فضای مجازی می‌زنند تا به نوعی اهمیت و اعتبار سایت پیش‌بینی مورد نظر خود را افزایش دهند و از این طریق کاربران بیشتری را به سوی این سایت‌ها سوق دهند. تبلیغات گسترده‌ای که در مورد این سایت‌ها صورت می‌گیرد و رشد قارچ‌گونه آن نشانگر استقبال است که از سوی کاربران از این سایت‌ها انجام می‌شود. اکثر این سایت‌ها در خارج از کشور اداره می‌شوند اما برخی از آنها با ایجاد کانال‌های مالی داخلی توانسته‌اند اطمینان خاطر برای کاربران خود ایجاد کنند که در صورت برنده شدن می‌توانند به راحتی به سود حاصل از پیش‌بینی خود دسترسی پیدا کنند.

طبق معیارهای اسلامی قمار جزو فعالیت‌هایی است که به شکل مستقیم و صریحی نهی شده است و در فرهنگ مسلمانان بار معنایی منفی زیادی دارد. به همین دلیل گردانندگان سایت‌های قمار ایرانی برای تبلیغ سایت‌های خود از لفظ قمار یا شرط‌بندی استفاده نمی‌کنند و با جایگزین‌های مفهومی تلاش می‌کنند بار منفی این عمل را از بین ببرند. به عبارت دیگر بیشتر این سایت‌ها با بهره بردن از واژه‌هایی مانند «پیش‌بینی»، «بازی»، «بازی انفجار» و... بار عاطفی و فرهنگی که کلماتی مانند «قمار» و «شرط‌بندی» برای کاربران ایرانی دارد را کاهش می‌دهند.

در کشورهایی با اقتصاد متلاطم که با بیکاری چشمگیر مواجه است و جوانان آن‌ها با توجه به رؤیاهای و آرزوهایی که در سر دارند به دنبال منبع درآمد می‌گردند، سایت‌های شرط‌بندی محیطی فراهم می‌کند که یک فرد با حداقل سرمایه بتواند درآمدزایی کند و به کسب سودهای زیاد امید داشته باشد. درعین حال سایت‌های شرط‌بندی برای موفق شدنشان به شدت نیاز به بالا بردن کاربرانشان

اگر فردی اهل تماشای بازی‌های ورزشی باشد به احتمال زیاد تبلیغاتی را در ورزشگاه‌ها می‌بیند که در مورد شرط‌بندی^۱ است. تبلیغاتی که شاید سال‌های قبل اثری از آنها نبود. این تبلیغات از جانب سایت‌های معتبر شرط‌بندی است که در مدت نه چندان طولانی توانسته‌اند کاربران بسیار زیادی را به خود جذب کنند. کاربرانی که از تمام اقشار جامعه و در تمام سنین‌اند (گرفت و بارنز^۲، ۲۰۰۸).

شرط‌بندی و پیش‌بینی از دیرباز در اذهان عمومی جایگاه خاصی داشته و نمی‌توان فردی را یافت که در زندگی‌اش با این مسئله برخورد نکرده باشد. تاریخچه‌ی شرط‌بندی به قبل از میلاد مسیح می‌رسد که از آن زمان تاکنون به گونه‌های مختلف انجام شده است. بر اساس مطالعات دانشمندان، میل و علاقه‌ی به شرط‌بندی در میمون‌های تحت آزمایش نیز به اثبات رسیده است (شفر^۳، ۱۹۹۶؛ گرفت و پارک^۴، ۲۰۰۸) دید عمومی نسبت به شرط‌بندی همواره منفی بوده است هرچند که شرط‌بندی هم همانند هر نبرد دیگری دارای هم برنده و هم بازنده است. در اواخر دهه‌ی ۹۰ و با گسترش اینترنت، سبک پیشرفته‌تری از شرط‌بندی متولد شد که از لحاظ وسعت و سرعت موقعیتی فراتر از حالت سابق خود داشت. به قول وندایک با ظهور جامعه شبکه‌ای یعنی با همه‌گیری شبکه اینترنت و ورود آن به عرصه خصوصی افراد، همه‌چیز از جمله کسب و کارها هم دچار تحول شدند (وندایک^۵، ۲۰۲۰: ۱۱۶). ظهور پلتفرم‌های بزرگ اینترنتی، زیرساختی را برای کسب و کارها فراهم کرد تا در فضای مجازی مشغول به فعالیت شوند. بنگاه‌های شرط‌بندی نیز از این قاعد مستثنی نبودند.

امروز بسیاری از افراد تأثیرگذار در فضای مجازی که از آنها با عناوینی مانند اینفلوئنسر یا شاخ‌های مجازی یاد می‌شود؛ یا خود صاحب یک سایت

³ Shaffer

⁴ Griffiths & Parke

⁵ Van Dijk, Jan

¹ -Bet

² Griffiths & Barnes

در سایت‌های قمار به سایت‌های ایرانی هیچ اعتمادی ندارند و آنها را به شدت ناامن می‌دانند. به همین دلیل سراغ کاربران سایت وان ایکس بت^۱ رفتیم که بین کاربران سایت‌های قمار بسیار معتبر است، امنیت بسیار بالایی دارد و پول حاصل از بُرد به راحتی دست یافتنی است. البته لازم به ذکر است تمام کاربرانی که در این پژوهش با آنها مصاحبه شده است از سایت‌های قمار دیگر نیز استفاده می‌کنند اما قمار در سایت وان ایکس بت بین تمام آنها مشترک است. سرور اصلی این سایت در کشور قبرس است. پیش شرط استفاده از این سایت خرید حساب اینترنتی^۲ و وارد کردن آن به این سایت است. برای باز کردن حساب کاربری در این سیستم پرداخت باید شخص یک حساب در سفارت‌های آنلاین ایرانی باز کند تا پولی که برنده شد وارد آن حساب شود و از آن طریق اقدام به شرطبندی کند. این کار برای بسیاری از کاربران ایرانی ریسک زیادی دارد و به همین دلیل ترجیح می‌دهند سراغ سایت‌های ایرانی بروند با وجود عدم امنیتی که دارند. نکته مهم آن است که کاربران این سایت، وان ایکس بت را در مقایسه با سایت‌های شرطبندی ایرانی قابل اعتماد می‌دانند. این درحالی است که سایت وان ایکس بت خود در سراسر دنیا تخلفات فراوانی انجام داده است و فعالیت های آن به شکل رسمی در انگلستان و روسیه ممنوع است. جذابیت این سایت برای کاربر ایرانی، ارائه پلتفرم فارسی‌زبان و اپلیکیشن موبایل است که از پشتیبانی بسیار قدرتمندی برخوردار است؛ و به همین دلیل توجه کاربران ایرانی را جلب می‌کند.

دارند؛ در نتیجه رشد فزاینده‌ای در نحوه‌ی پشتیبانی و جایزه‌ها و پرداخت سودها شکل گرفته است که سبب شده افراد با خیالی کاملاً آسوده وارد این سایت‌ها شوند و در هنگام شرطبندی احساس امنیت کنند. در کشور ما نیز به‌ویژه در بین جوانانی که عموماً متولدین دهه ۷۰ و ۸۰ شمسی‌اند و تجربه شکست‌خورده متولدین دهه شصت را در رسیدن به اهدافشان از راه‌های مشروع و بهنجار جامعه دیده‌اند. رسیدن به درآمد مناسب از طریق درس خواندن و ورود به دانشگاه برای آنها دیگر معنایی ندارد؛ بنابراین از هر راهی که آنها را به درآمدی حداقلی سوق دهد استقبال می‌کنند. حال این راه می‌تواند از طریق تولید رمز ارز و سرمایه‌گذاری‌های حداقلی در بازارهای بورس جهانی و داخلی و شرکت‌های هرمی باشد یا از طریق سایت‌های قمار.

با این توضیحات هدف ما در این مقاله مطالعه تجربه زیسته کاربران اینترنتی سایت‌های قمار است. تا به این بهانه بتوانیم به این سؤالات پاسخ دهیم که چگونه کاربر ایرانی جذب چنین سایت‌هایی می‌شود؟ چگونه فعالیت کاربران در این سایت‌ها ماندگار می‌شود و آن را به عنوان راهی برای کسب درآمد انتخاب می‌کنند؟ با چه توجیه ذهنی درآمد حاصل از قمار را برای خود مشروع می‌کنند؟ و اساساً پول حاصل از سایت‌های قمار برای آنها چه معنایی دارد؟ همچنین برای قمار کردن از چه تکنیک‌ها و یا روش‌های شرطبندی بهره می‌برند؟ در این پژوهش سعی شده است با اتکا به روش پدیدارشناسی به این سؤالات در قالب تجربه زیسته کاربران پاسخ داده شود. از آنجایی که کاربران با سابقه

۱- اما بعد از چندی به دلیل مشارکت در فعالیت‌های غیرقانونی کنار گذاشته شدند.

۲- web money: یک سیستم پرداخت جهانی برای انجام فعالیت‌های مالی آنلاین است که برای کسب‌وکارهای اینترنتی و مردم سراسر جهان امکان ارسال و دریافت پول را فراهم می‌کند. دفتر اصلی این شرکت در روسیه قرار دارد و از سال ۱۹۹۸ فعالیت خود را آغاز کرده است. وب مانی ادعا می‌کند در حال حاضر بیش از ۳۹ میلیون کاربر فعال ماهانه دارد.

۱- 1xBet: در ابتدا یک کازینو روسی بود، اما در سال ۲۰۱۴ با همکاری با «BookmakerPub» حضور آنلاین خود را گسترش داد. این شرکت در مالت، قبرس و ابوجا (نیجریه) فعالیت دارد. وب سایت 1xBet در روسیه، اوکراین و سایر کشورها مسدود شده است. این شرکت مانند بسیاری از کشورهای دیگر، توسط سرویس مالیات فدرال روسیه برای قمار در روسیه مجاز نیست. این شرکت در سال ۲۰۰۷ تأسیس شد و در قبرس به ثبت رسید. در سال ۲۰۱۹، رشد قابل توجهی را تجربه کردند و برای مدت کوتاهی از چلسی و باشگاه لیورپول حمایت کردند.

۲ پیشینه پژوهشی:

مورگی هوم و گیلیان سالیوان هورت^۱ (۲۰۱۱) در پژوهشی با عنوان «سرگرم‌کننده، دوست یا دشمن: تصورات و تعاریف جوانان از قمار آنلاین» در میان جوانان ۱۳ تا ۳۰ ساله‌ی استرالیا به دنبال دلایل شرطبندی آنلاین و برداشت این جوانان از شرطبندی بودند. این پژوهش به بررسی نوع مصرف جوانان از فناوری اینترنت پرسرعت و قمار آنلاین و تأثیر آن بر رفاه جوانان و به طبقه‌بندی موضوعاتی که جوانان از طریق قمار آنلاین با آنها روبرو هستند، می‌پردازد. این مطالعه تحقیقات فعلی مربوط به جوانان و مجموعه‌ای از ۱۷۵ تعریف داستانی از قمار آنلاین را ارائه می‌دهد. با ظهور و افزایش سرعت و قابلیت تهیه اینترنت، علاقه به اضطراب و استرس جوانان ناشی از قماربازی آنلاین در گزارش‌های رسانه‌ای مشهود است. مسائلی از جمله اعتیاد، افسردگی، خسارت مالی، لذت‌جویی، قمار بیش از حد و تأثیر آنها بر مدرسه، کار و روابط به عنوان تأثیرات منفی قمار آنلاین مطرح شده است.

کایروز و همکاران^۲ (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان «آیا شرطبندی‌کنندگان آنلاین بیشتر از شرطبندی‌کنندگان آفلاین در معرض خطر هستند؟» به این نتیجه رسیدند که کسانی که به صورت آنلاین قمار می‌کنند بیشتر در معرض خطر مشکلات مربوط به قمار هستند که از جمله این مشکلات گرایش به مواد مخدر و الکل است. علاوه بر این نتایج نشان داد که در حوزه آنلاین شرطبندی‌کنندگان اغلب جوان‌تر هستند و زمان، هزینه و تعداد شرطهای آنها بیشتر از حوزه آفلاین است. برای این پژوهش پاسخ دهندگان ۸۴۵۶ شرطبندی‌کننده آفلاین و ۱۱۱ شرطبندی‌کننده آنلاین بودند که در یک نظرسنجی مبتنی بر جمعیت در

استان کبک^۳ کشور کانادا، در سال ۲۰۰۹ شرکت کردند.

هینگ و همکاران^۴ (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان «آیا تبلیغات و ترویج برای شرطبندی آنلاین باعث افزایش انجام شرطبندی می‌شود؟» نشان می‌دهد که فعالیت‌های تبلیغاتی شرطبندی اینترنتی باعث افزایش کلی این فعالیت در میان زیرگروه‌های شرطبندی‌کنندگان می‌شود. ایشان طی مصاحبه با ۵۰ شرطبندی‌کننده در میان عموم و ۳۰ شرطبندی‌کننده تحت درمان پس از مطالعه عمیق متن مصاحبه به این نتیجه رسیدند که تبلیغات نقش محدودی در واردکردن افراد به عرصه‌ی شرطبندی دارد اما همین تبلیغات به همراه جایزه‌ها و ترویج‌ها و شرطبندی‌های رایگان نقش مهمی در ادامه‌ی فعالیت شرطبندی افراد داشتند.

فرانسیس و همکاران^۵ (۲۰۱۵) در پژوهشی با عنوان «انگیزه‌های قمار: استفاده از پرسشنامه دلایل قمار در یک نظرسنجی در مورد جمعیت استرالیا» در جهت یافتن دلایل شرطبندی میان مردم استرالیا از پرسشنامه آر.جی.کیو^۶ که ابتدا در کشور انگلستان به وجود آمده بود استفاده کردند. به این منظور یک نمونه جمعیت که در ۱۲ ماه گذشته شرطبندی کرده بودند (تعداد ۲۷۹۶ نفر) پرسشنامه را از طریق مصاحبه تلفنی و با کمک رایانه اجرا کردند. نتایج نشان داد که پنج دلیل اصلی برای شرطبندی سرگرمی (۶۲٪)، به دنبال شانس برنده شدن پول کلان (۵۲٪)، به دنبال داشتن ارتباطی با دوستان و خانواده (۴۸٪)، اجتماعی بودن (۴۰٪) و هیجان (۳۸٪) بود.

پیزاراسکا و استازوسکی^۷ (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان «عوامل مرتبط با قمار جوانان: مطالعه طولی در بین دانش آموزان دبیرستان» با نمونه‌ای شامل ۵۱۱ دانش‌آموز دبیرستانی که ۵۷/۷ درصد آنها را

⁵ K. L. Francis

⁶ RGQ

⁷ A. Pisarska, K. Ostaszewski

¹ Margee Hume & Gillian Sullivan Mort

² Kairouz

³ Que'bec

⁴ Hing, N.

می‌زنند، تجربه زیسته منحصر به فردی را تجربه می‌کنند. چالش‌های بیرونی و درونی متفاوتی را تجربه می‌کنند؛ که پرداختن به آن و فهم چگونگی این چالش‌ها از اهمیت زیادی دارد.

۳ مبانی نظری:

جایگاه فلسفی پدیدارشناسی به دیدگاه فلسفی هوسرل در اواخر قرن نوزدهم بازمی‌گردد که درصدد جواب به این پرسش اصلی بود که چگونه اشیا، کنش‌ها و رویدادها در آگاهی کنش‌گر ظهور می‌یابد. در بررسی جواب به این پرسش محوری پدیدارشناسی، به عنصر اساسی تجربه در زندگی روزمره مردم توجه شده، لذا تجربه، نقطه مرکزی تمرکز پدیدارشناسی قرار گرفته است. تجربه در زندگی روزمره که متکی بر خلاقیت انسان در تعامل با زمینه‌های اجتماعی حاصل می‌شود، حیات انسان را رقم می‌زند؛ بنابراین، تجربه با زندگی انسان عجین است و تجربه زیسته، مورد نظر پدیدارشناسان است. (ایمان، ۱۳۸۸: ۲۷۵)

هوسرل فرا رفتن از نگرش طبیعی را نگرش پدیدارشناختی می‌نامد که از طریق روش تقلیل پدیدارشناختی قابل حصول است. فرایند این تقلیل شامل گذار از یک حالت غیربازتابی از بودن در جهان، به یک آگاهی بازتابی است (فلوید^۳، ۲۰۱۶: ۴۶). شوترز به عنوان یک جامعه‌شناس، اندیشه هوسرل را درباره اینکه انسان‌ها نگرش طبیعی در دنیای زندگی دارند که بدیهی انگاشته شده و هویت‌شان و آنچه را انجام می‌دهند شکل می‌دهد، پذیرفت. شوترز به مفهوم آگاهی نزد هوسرل علاقه‌مند بود، اما این آگاهی را تحت الزام‌های فرهنگ گسترده‌تر و زبان و نمونه‌سازی‌ها و دستورالعمل‌های آن در نظر گرفت (تادا^۴، ۲۰۱۹: ۶) وی با دست کشیدن از پروژه پدیدارشناسانه هوسرل، پدیدارشناسی را از فلسفه آزاد کرد و به جامعه‌شناسان اجازه داد به صورت تجربی آنچه را

مردها تشکیل داده‌اند نشان داد که حدود ۵۰٪ دانش‌آموزان حداقل یک‌بار در طول زندگی خود به نوعی قمار گرفتار بودند. شایع‌ترین شکل‌های قمار در میان شرکت‌کنندگان در مطالعه شامل بازی‌های لاتاری، کارت‌های اسکرانچ، بازی‌های ورق و شرکت در شرط‌بندی‌های ورزشی بود. تقریباً ۳ تا ۴ درصد از نوجوانان علائمی از پرداختن بیشتر به قمار را داشته‌اند. تجزیه و تحلیل مدل خطی تعمیم‌یافته نشان داد که جنسیت مرد، قمار موج ۱، جستجوی احساسی، بزهکاری و آزار و اذیت اینترنتی از عوامل خطرناک هستند. روابط مثبت با والدین و فعالیت‌های معنی‌دار به عنوان عوامل محافظتی در برابر گرفتاری در دنیای شرط‌بندی و قمار پیدا شدند.

محمد سلطان حسینی، مهدی سلیمی، محسن طیبی (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل مشارکت افراد در شرط‌بندی‌های ورزشی (مطالعه موردی: ورزش فوتبال)» به بررسی این عوامل پرداختند. در این راستا جامعه آماری متشکل از شرط‌بندی‌کننده‌های ورزشی که تعدادشان ۲۴۱ نفر بود مورد استفاده قرار گرفت. ابزار اندازه‌گیری تحقیق شامل پرسشنامه بود و از نرم‌افزار اس.پی.اس.اس^۱ و لیزرل^۲ استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که مهم‌ترین عوامل مشارکت در شرط‌بندی ورزشی به ترتیب عوامل اقتصادی-مالی، حرص و طمع، هیجان و اعتیاد به شرط‌بندی است.

قمار کردن غیراقتصادی می‌تواند به یک شکل از اعتیاد تبدیل شود که البته این امر در مورد تمام کسانی که قمار را تجربه می‌کنند؛ صادق نیست. در کشورهای غربی اعتیاد به قمار به عنوان یک ناهنجاری اجتماعی در نظر گرفته می‌شود و عموماً در تحقیقات انجام شده آنچه مدنظر است اعتیاد به قمار و ارتباط آن با انحرافات دیگر اجتماعی است. در حالی که قمار در کشورهای مسلمان جدا از غیرقانونی بودن آن بار مذهبی و گناه‌آلودی دارد؛ بنابراین کسانی که در این جوامع دست به قمار

³ Floyd

⁴ Tada

¹ SPSS

² Lisrel

محدود هستند حاکی از توانمندی آنها در تفسیر منحصر به فردشان از کنش‌های خود است. این تفسیرگری بر مبنای ارزش‌هایی که موقعیت افراد به آنها القا می‌کند و برداشتی که کنشگران از ارزش‌ها دارند، به تنوع تفسیرهای افراد از یک موقعیت واحد و در نتیجه شکل‌گیری زیست جهان‌های متنوع می‌انجامد.

به منظور درک تفسیر کاربران سایت‌های قمار از موقعیت‌شان نسبت به این سایت‌ها و درآمدی که از سایت‌های قمار کسب می‌کنند، تحلیل در سطح تعاملات و تفسیرهای فرد انجام پذیرفته و تفاسیر و تعبیر افراد در بستری وسیع‌تر واکاوی شده است. این رویکرد وضعیتی کیفی داشته و از استراتژی تفسیری سرچشمه می‌گیرد. منبع اطلاعات مطلوب، کنشگرانی هستند که پدیده‌ی مورد نظر را تجربه نموده‌اند تا بر اساس آن اطلاعات، توصیفی مرکب از ماهیت آن تجربه از نظر آن افراد به دست آید. در این توصیف شیوه‌ی تجربه و آنچه که کاربران تجربه می‌کنند ارائه می‌شود (ایمان، ۱۳۸۸: ۲۷۷) (غفاری نسب، ۱۳۹۸: ۵۴)

ابزار جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه عمیق و غیر ساختارمند به شیوه چهره به چهره بود. مصاحبه به ترتیب پس از ضبط در اولین فرصت پیاده سازی شده و فرآیند تحلیل و تفسیر آنها آغاز شد. بر اساس ماهیت تفسیری روش پدیدارشناسی، هر اطلاعاتی که در مصاحبه‌ها کسب می‌شد، بر روی ساختار مصاحبه بعدی تأثیرگذار بود و مطابق تحلیل‌های اولیه مصاحبه‌های بعدی جهت پیدا می‌کردند.

با توجه به استراتژی نمونه‌گیری هدفمند و درعین‌حال خاص بودن نمونه مورد مطالعه و دسترسی به آنها، نمونه‌گیری از حلقه دوستان یکی از محققان آغاز که مراجعه به سایت‌های قمار بین آنها شایع بود، بازه سنی این افراد مردان بین ۱۹ تا ۳۲ سال است که شامل تازه‌واردی است که به

که وی مهم‌ترین واقعیت اجتماعی می‌پنداشت - یعنی آفرینش و حفظ دنیای بین‌ذهنی - مطالعه کنند. (غفاری نسب، ۱۳۹۸: ۲۶) بنابراین می‌توان گفت مهم‌ترین مشخصه پژوهش پدیدارشناسی به‌ویژه در نگاه شوتز علاوه بر نگاه تفسیری به داده‌ها، این است که داده‌ها را از زمینه بروز آنها جدا نمی‌کند و در آن تلاش می‌شود داده‌ها در بستر و زمینه خودشان فهم گردند و دانش جامع‌تری نسبت به پدیده حاصل شود. پس رویکرد شوتز در پدیدارشناسی مناسب‌تر از رویکرد هوسرل برای مطالعه تجربه زیسته کاربران اینترنتی از سایت‌های قمار است. چون علاوه بر اهمیت دادن به معنای ذهنی کاربران از درآمد حاصل از این سایت‌ها به زمینه ظهور این معنای ذهنی و چگونگی جذب این کاربران به سایت‌های قمار نیز اهمیت قائل است.

۴ روش:

از منظر پدیدارشناسی مطالعه انسان و جهان یک علم تفسیری و به دنبال معنی است و معنا در روابط پیش‌رونده بین فردی ایجاد می‌شود. این تفسیر در وهله اول توسط خود فرد صورت می‌گیرد و پژوهشگر با آگاهی از زمینه‌های شکل‌گیری تجارب کنشگران و همچنین آگاهی از تفسیرهای خود از این تفاسیر، به تشریح و تفسیر یافته‌های خود می‌پردازد. پدیدارشناسی تفسیری بر این مبنا استوار است که فهم افراد بدون لحاظ زمینه اجتماعی، فرهنگ یا دوره تاریخی‌ای که در آن زیسته‌اند، ناممکن است (ووچنار و سوانسون، ۲۰۰۷: ۱۷۴) (اعرابی، ۱۳۹۰)

افراد نمی‌توانند از زمینه‌های متنوعی که بر انتخاب‌های آنها تأثیر گذاشته و به تجربه زیسته‌ی آنها معنا می‌بخشد، خود را منتزع و جدا نمایند. از این منظر، معانی در تعامل افراد با موقعیت‌ها شکل می‌گیرند، بنابراین موقعیت‌ها افراد را می‌سازند و افراد نیز این موقعیت‌ها را خلق می‌کنند (نیکبخت انصاری و همکاران، ۱۳۸۸: ۳۹) خلق این موقعیت‌ها توسط کنشگرانی که خود در چنبره‌ی موقعیت‌ها

¹ Wojnar & Swanson

جهت تحلیل داده‌ها از روش اسمیت استفاده گردیده است که شامل شش مرحله است: ۱ - خوانش مکرر متن ۲ - نگارش اولیه (نکته برداری توصیفی، زبان شناختی و مفهومی - واسازی) ۳ - تعمیق و گسترش تم‌های پدیدار شده ۴ - بررسی ارتباط تم‌های پدیدار شده (انتزاع^۱ - بستمندسازی^۲ - منسجم سازی^۳ - قطبی سازی^۴) ۵ - گذار به مورد بعدی ۶ - استخراج الگو (اسمیت^۵ و همکاران، ۲۰۰۹).

جهت دستیابی به قابلیت اعتماد از استراتژی‌های بررسی همکاران، ممیزی خارجی و توصیفات عمیق و غنی استفاده شده است. در جدول شماره ۱ نام مستعار و مشخصات مصاحبه‌شوندگان البته با جلب رضایت پیشین آورده شده است.

تازگی با این سایت آشنا شده‌اند اما ساعات‌های زیادی از روز را در این سایت مشغول به فعالیت‌اند و همچنین افراد با سابقه‌ای که چندین سال به صورت حرفه‌ای پیش‌بینی می‌کنند و کسانی که به قول خودشان ترک کردگان هستند یعنی افرادی که مدت‌ها در این سایت‌ها مشغول به شرط‌بندی بودند و در حال حاضر این کار را کنار گذاشته‌اند. چون شناسایی و یافتن نمونه مشکل بود در ابتدای پژوهش به ۱۲ نفر دسترسی پیدا کردیم اما در فرآیند مصاحبه توانستیم از طریق خود مصاحبه‌شوندگان به کاربران بیشتری دسترسی پیدا کنیم. در مجموع ۲۰ مصاحبه در پژوهش مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. طول مدت هر یک از مصاحبه‌ها بین ۵۵ دقیقه تا ۹۰ دقیقه است. پس از هر جلسه، مصاحبه‌ی ضبط شده بر روی کاغذ پیاده می‌شد. در برخی موارد مصاحبه‌های تکمیلی به مشارکت‌کنندگان صورت می‌گرفت.

جدول ۱ اسامی مستعار کاربران

شماره	نام کاربران	مدت زمان فعالیت	سن
۱	کسری محصولی	دو سال	۲۴
۲	مهرداد حسنیور	دو سال	۲۵
۳	حسین	شش ماه	۲۳
۴	وحید	یک سال	۲۸
۵	رضا علی پور	دو سال	۲۳
۶	کامران شیرازی	یک سال	۲۶
۷	بهزاد تابش‌مهر	کمتر از شش ماه	۲۶
۸	حسین ازندی	دو سال	۳۰
۹	شهاب تیموری	یک سال	۲۷
۱۰	احمد راحمی نیا	یک سال و نیم	۲۶
۱۱	حمید اکرمی منش	سه سال	۲۶
۱۲	حامد اکرمی منش	یک سال	۱۹
۱۳	عرفان لیمویی	سه ماه	۲۷
۱۴	افشار رفعتی	چند سال	۲۹

4 - Polarization

5 - Smith

1- Abstraction

2 - Contextualization

3 - bringing in together

شماره	نام کاربران	مدت زمان فعالیت	سن
۱۵	امیر شاهین	کمتر از یک سال	۲۷
۱۶	یونس	حدوداً سه سال	۳۰
۱۷	مهرداد حسامی	یک سال	۲۰
۱۸	ایمان دهقان	یک ماه	۲۴
۱۹	مهدی سهیلی	یک ماه	۲۹
۲۰	محمد کرمی	تقریباً یک سال	۲۸

جدول ۲ تم‌های انتزاع شده

تم‌های اصلی	عنوان تم	تم‌های انتزاع شده
فرق داشتن با قمار	تم مرکزی	استحاله درآمد حلال
پول حلال		
نخوردن پول دیگران		
گناه نیست		
پول زحمت کشی		
کسب پول لذت بخش و سریع		
نگرفتن پول از والدین	تم بستر ساز	کسب استقلال مالی
خرج کردن بی‌دغدغه		
نداشتن آقا بالاسر	تم بستر ساز	فرار از روزمرگی
حس مفید بودن		
کسب مقبولیت بین رفقا		
ریسک کردن	تم بستر ساز	فرار از روزمرگی
همزمانی تفریح و پول		
تماشای هدفمند	تم پسینی	وابستگی شدید
بی‌خواب شدن		
حرص خوردن لذت بخش		
کنترل بر هیجانات در زمان قمار	تم پسینی	روش یابی
تحقیق قبل از قمار		
کسب تجربه		

۵ یافته‌های تحقیق:

دهم زحمت زیادی می‌کشم و ساعت‌ها صرف جمع‌آوری اطلاعات می‌کنم.»

برای این کاربران معنای دینی کار حلال بی‌معنا است و با پرسش سؤالات جزئی‌تر عملاً می‌توان ادعا کرد که آنها درکی دقیق از معنای دینی و شرعی کار حلال ندارند به همین دلیل طبق برداشتهای ذهنی خود و اطلاعات اندکی که در طول دوران تحصیل خود از کار مشروع کسب کرده بودند پیش‌بینی را برای خود به کاری مشروع تعریف می‌کردند. به معنای دیگر فهم کاربران سایت‌های پیش‌بینی از درآمد مشروع و حلال هیچ ربط و نسبتی با تعریف دینی آن ندارد؛ بنابراین شبهه‌ناک بودن این کار و یا قمار بودنش برای آنها بازدارنده‌ای ایجاد نمی‌کند. برای مثال وقتی از کسری می‌خواهیم که کار حلال را تعریف کند؛ با تعریفی خودساخته آن را کاری می‌داند که خدمات تولید کند:

«کار حلال یعنی کاری که خدمات تولید کند، درسته که این پول از تولید خدمات به دست نمی‌آید؛ اما چندتا کار می‌خوانم براتون اسم ببرم که خدمات تولید نمی‌کنند، اما شما نمی‌گید کار آنها حلال نیست؛ مثلاً دلالتی چه خدماتی تولید می‌کند. باز من برای پولی که درمی‌آورم زحمت می‌کشم و کلی تحقیق می‌کنم و اعصاب می‌ذارم.»

مکانیزمی که سایت‌های پیش‌بینی استفاده می‌کنند به‌ویژه سایت‌های معتبر این امکان را به کاربر می‌دهند که با سهولت زیادی پول را واریز کنند و در صورت برنده شدن در کمترین زمان ممکن پول به حساب آنها واریز می‌شود؛ پول به‌دست‌آمده برای بسیاری از کاربران بسیار جذاب و لذت‌بخش است؛ و عامل بسیار مهمی است در توجیه ذهنی این پول و تبدیل کردنش به پول حلال است. یکی از کاربران (مهرداد) می‌گوید:

«کسب این پول برایم بسیار لذت‌بخش است، حق کسی رو نخوردم؛ وقتی تلاش می‌کنی و با تحقیق شرط می‌بندی؛ نتیجه‌اش رو می‌بینی. در ضمن راحت‌تر هم به حسابت می‌آید و دردسر هم ندارد. به نظر

بر اساس بررسی و تحلیل این مصاحبه‌ها، یافته‌های این کاوش که شامل یک تم مرکزی و دو تم بنیانی (بسترساز) و دو تم پسینی است که از ۱۹ تم اصلی انتزاع شده است. عناوین تم‌های مذکور در جدول شماره ۲ قید شده است و در بخش یافته‌های تحقیق شرح مختصری از آنها ارائه خواهد شد.

۵٫۱ استحاله درآمد حلال (تم مرکزی)

پول به دست آمده از این راه در دنیای امروز با توجه به تغییراتی که در نحوه کسب درآمد به وجود آمده، هیچ حس بدی را به همراه نداشته است. آن را حاصل از زمان و انرژی صرف شده برای کارشان می‌دانستند و اعتقاد داشتند این پول بسیار هم لذت‌بخش است زیرا که اگر به دست آنها نرسد به دست صاحبان سراچه‌ها می‌رسد و این برای کاربر خوشایند نیست و او را تشویق می‌کند که با دقت بیشتری پیش‌بینی کند.

نکته قابل‌توجهی که محققان در مصاحبه با این کاربران به آن رسیدند فهمی است که کاربران از درآمد مشروع دارند. به این معنا که آنها مانند بقیه تمام اعضای جامعه به دنبال راهی برای کسب درآمدند، اما خود را چندان پایبند به تعریف جامعه از درآمد مشروع نمی‌دانند. به معنای دیگر آنها به این باور رسیده‌اند که در دنیای جدید راه‌های پول درآوردن تغییر کرده است و هر کاری که تو برایش زحمت بکشی و در راستای آن تلاش کنی مشروع است و جایی برای شرمساری ندارد. در واقع کاربران سایت‌های پیش‌بینی معنای درآمد مشروع را در ذهن خود تغییر داده‌اند. مفاهیمی مثل درآمد حلال برای آنها مفهومی سنتی یا تغییر یافته است. برای مثال رضا می‌گوید:

«مگر کار حلال غیر کاری است که تو برای آن زحمت می‌کنی، وقت می‌گذاری و تلاش می‌کنی. خب من هم برای اینکه پیش‌بینی درست‌تری انجام

«تا کی می‌شود از بابام پول بگیرم، من اگر بتوانم ماهانه پول خوبی از پیش‌بینی دریاورم و در این کار حرفه‌ای شوم بلافاصله خانه مستقل اجاره می‌کنم و از خانواده جدا می‌شوم.»

همچنین حسین می‌گوید:

«من تازه از دبیرستان به دانشگاه آمده‌ام حتی اگر هم بخواهم کار کنم باید بروم در بهترین حالت در کافه کار کنم که پول خوبی توش نیست، کار دیگری هم بلد نیستم. پیش‌بینی اگر بلد باشی و شانس بیاری می‌تواند تو را از لحاظ مالی مستقل کند.»

این میل به کسب استقلال مالی و مستقل شدن از خانواده با پول سهل‌الوصول به‌دست‌آمده از قمار برای بسیاری از کاربران گره خورده است؛ چرا که این امکان را به آنها می‌دهد که وسایلی را بخرند که با درآمد اصلی خود یا پولی که از والدین‌شان می‌گیرند نمی‌توانند تهیه کنند. یکی از کاربران (حامد) می‌گوید:

«کسب این پول برایم بسیار لذت‌بخش است، من از این پول چیزهای زیادی برای خودم خریدم هر چیزی که تا به حال دوست داشتم را خریدم و این لذت پول را برایم دوچندان می‌کند؛ به هیچ‌کس هم نمی‌خواهد جواب پس بدی چون پول خودته.»

شهاب هم که از کسب این پول بسیار راضی است می‌گوید:

«من یک گوشی موبایل و تعداد زیادی چیزهای دیگر از این راه خریده‌ام و بسیار راضی هستم. از اینکه در دوره‌ای زندگی می‌کنم که این راه درآمدزایی به وجود آمده بسیار خوشحالم.»

۵٫۳ فرار از روزمرگی (تم بستر ساز)

مصاحبه‌شوندگان سایت‌های پیش‌بینی به‌شدت احساس بطالت و ملال در زندگی خود دارند و به هر دری برای گذران مفید وقت می‌زنند. در واقع درگیری مداوم با سایت‌های پیش‌بینی و پول عاید شده از آن

شما من چه کاری انجام بدهم که انقدر سریع پول به دست بیاورم. اگر روزی به درآمد بالای برسم مقداری از آن را صرف کمک به دیگران هم خواهم کرد.»

افرادی که از سایت‌های قمار بیشتر سود کرده‌اند این فعالیت را یک شغل می‌دانند. در مقابل افرادی که دید مثبتی به قمار به واسطه‌ی ضررهایشان ندارند سعی می‌کنند آن را فقط یک سرگرمی معرفی کنند. درک این موضوع به دلیل اهمیتش از جانب محقق بعد از صحبت کردن با تعداد بیشتری از افراد علاوه بر مصاحبه‌شونده‌ها حاصل شد. به‌طورکلی افراد نسبت به رضایتشان از شرط‌بندی‌هایی که انجام داده‌اند، آن را یک شغل می‌دانند؛ و کسی که در سایت‌های پیش‌بینی به شکل مداوم فعالیت می‌کند حتماً از سود این سایت‌ها بهره برده‌اند و سود حاصل از آن را با مشاغل دیگر مقایسه می‌کند و به این نتیجه می‌رسد که این کار اگر بهتر از مشاغل معمول نباشد؛ حداقل شبیه به آن است. یکی از دلایل افراد برای اینکه قمار را کار و درآمد حاصل از آن را حلال بدانند همان زمان و انرژی بود که صرف این کار می‌کردند.

۵٫۲ کسب استقلال مالی (تم بستر ساز)

چنانچه اشاره شد دامنه سنی مصاحبه‌شوندگان بین ۱۹ تا ۳۲ سال است. فقط ۳ نفر آنها دارای شغل ثابت‌اند و پیش‌بینی را در کنار کار خود انجام می‌دهند، بقیه شغل معین و ثابتی ندارند و دغدغه اصلی آنها استقلال از خانواده است که با کسب استقلال مالی امکان‌پذیر می‌شود. این میل بین کاربران زیر ۲۰ سال بسیار قوی‌تر از کاربران بالای ۲۰ سال بود. چون به باورشان آنها هنوز مهارت شاخصی برای کسب درآمد ندارند و پیش‌بینی کردن می‌تواند برای آنها فرصت مناسبی برای کسب استقلال مالی و جدا شدن زودهنگام آنها از خانواده‌شان شود. از نظر بهزاد:

تمام کاربران همگی از طریق دوستانشان با این سایت‌ها آشنا شده‌اند و در حلقه دوستانشان به حدی بحث در مورد شرط‌بندی، نتایج آن و روش‌های شرط‌بندی است که حتی فردی که آشنایی با این سایت‌ها ندارد، وسوسه می‌شود که یک‌بار و حتی با پولی اندک شانس خودش را امتحان کند و در چگونگی پیش‌بینی می‌تواند از دوستان خود راهنمایی بگیرد. در واقع فشار گروه همسالان و حلقه دوستان است که زمینه مناسبی را برای آشنایی و استفاده مداوم از سایت‌های قمار فراهم می‌کند. وحید جز افرادی است که علت اصلی آشنایی با سایت‌هایی پیش‌بینی را دوستانش می‌داند می‌گوید:

«علت ورود من به پیش‌بینی ورود تقریباً تمام دوستانم به سایت‌های پیش‌بینی است. حس می‌کردم کار بسیار جذابی باید باشد. از این کار هم راضی هستم. همین که هر روز در مورد برد و باخت‌مان با هم صحبت می‌کنیم، برایم خیلی خوب و جذاب است.»

کاربران مصاحبه شده همگی هم به خوش‌شانسی خود باور دارند و هم خود را افراد ریسک‌پذیری می‌دانند. تقریباً تمام کاربران در این مصاحبه متفق‌القول باور دارند پیش‌بینی کردن اگر کاملاً شانسی نباشد، شانس در آن نقش بسیار مؤثری دارد. در واقع عامل روانی که می‌تواند در این کاربران یافت میل تجربه موقعیت‌های پیش‌بینی‌ناپذیر و ریسک کردن است (تا شانس خود را مدام محک بزنند) و معمولاً خود را در چنین موقعیت‌هایی موفق می‌دانند. یکی از پاسخگویان می‌گوید:

«وقتی همه چیز را در نظر می‌گیری و ناگهان می‌بینی آن چیزی که تصور می‌کردی نشد یعنی که شانس اصل ماجرا است و هر کس هم خلافتش را می‌گوید دروغ می‌گوید، احتمالاً آدم خوش‌شانسی است. داستان‌های بسیاری از دوستانم شنیده‌ام که پول بسیاری روی یک بازی کاملاً مشخص گذاشته‌اند و ناباورانه همه پولشان را

این احساس که به دردی می‌خورند و می‌توانند با این کار، حداقل حس مفید بودن را در خود زنده نگهدارند. نکته قابل توجه آن است که این میل به گذران مفید وقت و حس مفید بودن با کسب درآمد رابطه تنگاتنگ دارد، اینکه فرد احساس می‌کند در شرایط اجتماعی کنونی دستاورد عینی و ملموس دارد. احمد که دروان تحصیلش در دانشگاه را نیز تمام کرده است می‌گوید:

«در این دوران بیکاری از هیچی بهتر است حداقل از وقتی درست استفاده می‌کنم و یک پولی هم در می‌آورم»

همچنین حمید می‌گوید:

«من به دلیل اعتمادی که به قدرت پیش‌بینی خودم دارم سراغ این سایت‌ها رفته‌ام و تا حدی هم برای استرس و هیجان، اما اگر بخوام با خودم رو راست باشم می‌خواهم از وقتی مفیدتر استفاده کنم و این پیش‌بینی باعث می‌شود که احساس مفید بودن داشته باشم.»

احساس مشترکی است که بین تمام پاسخگویان مشهود است احساس کسالتی است که آنها در زندگی روزمره خود حس می‌کنند و مراجعه به سایت‌های پیش‌بینی، با تجربه‌ای که به افراد از هیجان و استرس می‌دهد همچنین با معنادار کردن تماشای مسابقات ورزشی برای آنها و ایجاد درگیری مداوم ذهنی این امکان را به آنها می‌دهد؛ تا این سایت‌ها مفری برای رهایی از کسالت‌باری زندگی روزمره و روزمرگی باشد. یکی از ویژگی‌هایی که کاربران آن را عاملی برای فرار از روزمرگی می‌دانند انرژی بخشی این سایت‌ها است و حتی حرص خوردن لذت بخشی می‌دانند که در زمان کار با این سایت‌ها آن را تجربه می‌کنند. رضا علی‌پور می‌گوید:

«این حرص خوردن و تجربه هیجان و استرس بسیار برایم لذت بخش است، روزهایی که پیش‌بینی را در سایت انجام داده‌ام و منتظر شروع مسابقه‌ام دل توی دلم نیست، اون روز احساس روزمرگی ندارم. احساس می‌کنم قرار است کار مهمی انجام دهم.»

از دست داده‌اند، باید علاوه بر شانس، اهل ریسک هم باشی.»

۵٫۴ وابستگی شدید (تم پسینی)

برخی از کاربران با استفاده از مکانیزم‌های دفاعی روانی در صدد توجیه وابستگی ذهنی خویش به این سایت‌ها هستند. این درحالی است که طیف دیگری از کاربران حتی در پی پنهان کردن این وابستگی ذهنی هم نیستند و آشکارا اذعان می‌کنند که در طول روز چندین بار به این سایت‌ها سر می‌زنند و وقتی شرط‌بندی می‌کند درگیری شدید ذهنی دارد. کسری که فقط سالی دو بار در حساب کاربری خود پول واریز می‌کند می‌گوید:

«وقتی پول واریز می‌کند و با حساب و کتاب شرط می‌بندم روزی ۳ یا ۴ بار به سایت سر می‌زنم و از لحاظ ذهنی تمام ساعت‌های بیداریم فکرم مشغول شرطی که بسته‌ام است.»

کامران که یک سالی است به طور جدی کاربر سایت‌های پیش‌بینی شده است می‌گوید:

«در این یک سال به‌طور کامل وقت من گرفته شده است؛ هر جا می‌روم حواسم به شرط‌هایم است چون برایم اهمیت دارند.»

احمد صراحتاً علت اصلی استفاده خودش از سایت‌های پیش‌بینی را اعتیادش به این سایت‌ها می‌داند:

«من به این سایت اعتیاد پیدا کردم و نمی‌توانم به آن سر نزنم. بسیاری از اوقات فقط واردش می‌شوم و به بازی‌ها و ضریب‌ها نگاه می‌کنم حتی وقتی که پولی برای شرط‌بندی ندارم. تقریباً تا پولی وارد حسابم می‌شود که نیاز واجبی به آن ندارم سریع آن را وارد سایت می‌کنم و کار را شروع می‌کنم.»

خاصیت پیش‌بینی مشخص نبودن نتیجه تا آخرین لحظه است. این امر سبب می‌شود که کاربر پس‌از این که انتخابش را کرد بسته به نوع شرطی که

بسته است مدام به سایت سر بزند البته این سر زدن‌ها فقط مختص بعد از شرط‌بندی و قبل از اعلام نتایج نیست بلکه اعمال زمان و توجه به سایت به‌طور مداوم شکل می‌گیرد تا کاربر انتخاب‌های خود را پیدا کند. گاهی اوقات یک کاربر بازی‌های زیادی را چک می‌کند تا انتخاب یا انتخاب‌هایش را پیدا کند. طبیعی است که بسته به اهمیت شرط و مبلغ شرط این توجه‌ها و سر زدن‌ها بیشتر یا کمتر باشد. این سر زدن‌ها بعد از مدتی به شکل یک عادت درمی‌آید. (همانند باز کردن در یخچال با وجود عدم گرسنگی و تشنگی). این عادت به‌گونه‌ای است که کاربر حس می‌کند اگر همه‌چیز را چک نکند بازی‌های قابل پیش‌بینی درجایی دیگر از دنیا را از دست داده است. افزوده شدن اپلیکیشن‌ها در کنار سایت‌های قمار حتی باعث سهولت در سر زدن به درگاه‌های پیش‌بینی شده است.

غیر از اعتیاد به شرط‌بندی که جز خاصیت‌های استفاده از این سایت‌ها است و به دلیل وابستگی ذهنی اعتیادگونه‌ای که به وجود می‌آورد؛ رونق روزافزون پیدا می‌کند. یکی از شرایط مداخله‌گر در تشویق افراد برای استفاده از این سایت‌ها است؛ میل به تماشای هدفمند مسابقات ورزشی است. به معنای دیگر کاربران با بهره بردن از این سایت‌ها و درآمدی که از آنها کسب می‌کنند به این باور می‌رسند که تماشای مسابقات ورزشی از تلویزیون و یا پیگیری این مسابقات دیگر برایشان جنبه سرگرمی ندارد و کاملاً هدفمند می‌شود؛ یعنی علاوه بر اینکه احساس متمایز بودن با دیگرانی که صرفاً به عنوان سرگرمی مسابقات ورزشی را دنبال می‌کنند را تقویت می‌کند. اینکه نتیجه مسابقه به آنها به عنوان تماشاگر هم ربط مستقیم پیدا می‌کند برایشان اهمیت زیادی دارد. به نوعی آنها خودشان را در مسابقات سهیم می‌دانند و یا جزی از مسابقه می‌دانند. یونس که بازی‌های بسکتبال و فوتبال را به طور جدی دنبال می‌کند می‌گوید:

«خوبی کار کردن با سایت‌های پیش‌بینی آن است که موقع تماشای مسابقه احساس می‌کنی تو

باخت یک تیم شرط می‌بندند، ممکن است این تیم مورد علاقه‌شان باشد که تماشای بازی این تیم را برایشان جذاب‌تر می‌کند و یا روی تیم‌های قوی و مطرح که به بردش اطمینان دارند اما سود کمی عایدشان می‌شود. یکی از این کاربران (بهزاد) که در سایت‌های شرط بندی تازه‌وارد است می‌گوید:

«من بیشتر روی تیم‌های فوتبال مورد علاقه‌ام یعنی چلسی، بارسلونا و استقلال تهران و ۹۰ درصد مواقع روی برد این تیم‌ها شرط می‌بندم. کمتر وارد جزییات مختلفی که سایت در اختیار قرار داده می‌شوم. پس بیشتر روی برد یا باخت تیم‌ها می‌بندم.»

گروهی دیگر از کاربران که شانس را مبنای اصلی شرط‌بندی می‌دانند و یا پول چندان‌ی وارد سایت‌ها نکرده‌اند برای بالا بردن سودآوریشان به شکل ترکیبی شرط می‌بندند یعنی در زمان تعیین شرط خودشان چند فاکتور را غیر از برد و باخت هم لحاظ می‌کنند مثلاً تعداد کرنرها یا شوت‌های سمت دروازه که این باعث می‌شود ضریب شرط بالا رود و اگر برنده شوند پول زیادی به دست می‌آورند. حسین می‌گوید:

«من بیشتر ترکیبی می‌بندم. به دلیل اینکه پول زیادی برای شرط‌بندی نمی‌گذارم، ترکیبی می‌بندم که یا بگیرد و سود زیادی نصیبم شود و یا اگر نگیرد خیلی چیزی از دست نداده باشم.»

Handicap نوعی پیش‌بینی است که دو حالت را برای برنده شدن به شما می‌دهد. مثلاً برنده شدن یا مساوی تیم موردنظر به عنوان یک پیش‌بینی. این کار شانس بالایی برای برنده شدن به کاربر می‌دهد که به اتفاق همه‌ی مصاحبه‌شونده‌ها از آن استفاده می‌کردند. تمامی افراد به موضوع مشورت و یا بررسی اطلاعات از سایت‌های مختلف در مورد بازی مورد نظر اشاره کرده‌اند. این به معنای آن است که دیگر کسی فقط بر اساس شانس و اقبال پیش‌بینی نمی‌کند. در این بین دو نفر از کاربران برای رسیدن به یک شرط مطمئن از فالگیر استفاده می‌کردند؛

هم بخشی از تیمی هستی که روی آن شرط بستنی. احساس نزدیکی به بازیکنان داری مثل سرپرست تیم انگار هستی و خودت را در بازی سهیم می‌دانی.»

این احساس سهیم بودن در بازی در حال پخش و مشارکت هم‌زمان در آن یکی از عوامل مداخله‌گری است که کاربران را به استفاده بیشتر از سایت‌های پیش‌بینی سوق می‌دهد؛ همچنین استفاده از این سایت‌ها برای کسانی که علاقه دیوانه‌وار به تماشای مسابقات ورزشی مانند فوتبال دارد جذابیت بیشتری پیدا می‌کند چرا که این میل شدید به تماشای مسابقه فوتبال با شرط‌بندی هدفمند شده است و رضایت دوچندانی برای کاربر دارد درعین حال می‌تواند این میل شدید نابهنجار خود به تماشای فوتبال را با نیت شرط‌بندی پنهان کند. افشار رفعتی که خود را به طور دیوانه‌واری علاقه‌مند به فوتبال به ویژه یک تیم ورزشی می‌داند می‌گوید:

«از وقتی که سراغ سایت پیش‌بینی رفتم دیگر کسی نمی‌تونه بهم گیر بده چرا دارم همش فوتبال نگاه می‌کنم. پدر و مادرم هم دیگه کاری بهم ندارند که همش دنبال فوتبال هستم؛ احتمالاً پیش خودشون می‌گویند بالاخره ممکنه یک پولی گیرش بیاد.»

۵/۵ روش یابی (تم پسینی)

کاربران سایت‌های پیش‌بینی به نسبت میزان پولی که قصد دارند وارد این کار کنند؛ تکنیک‌هایی برای شرط‌بندی را باید انتخاب کنند؛ تا بهترین نتیجه را به آنها بدهد. روش یابی یا انتخاب تکنیک شرط‌بندی به میزان آشنایی افراد با این سایت‌ها و سابقه و تجربه‌شان نیز ربط مستقیم دارد. کاربرانی که از تازه واردند و تجربه زیادی در استفاده از سایت‌های پیش‌بینی ندارند و یا مقدار پولی که وارد سایت‌های پیش‌بینی کرده‌اند زیاد است و این نگرانی را دارند که ناگهان کل پولشان را از دست بدهند از روش‌های محافظه‌کارانه با حاشیه سود اندک اما مطمئن بهره می‌برند مثلاً صرفاً روی برد و

طور روزانه استفاده می‌کنند تا اینگونه به نتیجه‌ی دلخواه برسند.

۶ بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر، تجربه زیسته کاربران اینترنتی سایت‌های قمار مورد بررسی قرار گرفت. در این راستا، با اتکا به روش پدیدارشناسی برای پاسخ به سؤالات پژوهش داده‌های تحقیق که از طریق مصاحبه عمیق به دست آمده بودند؛ بررسی شدند. بر اساس بررسی و تحلیل این مصاحبه‌ها، یافته‌های این کاوش که شامل یک تم مرکزی و دو تم بنیانی (بسترساز) و دو تم پسینی است از ۱۹ تم اصلی انتزاع شدند. این تم‌ها تجربه زیسته کاربران از سایت‌های قمار را با محوریت سؤالات تحقیق نشان می‌دهند.

تم مرکزی در این پژوهش استحاله درآمد حلال است که فهم کاربران و توجیحات ذهنی کاربران از پول حاصل از قمار را نشان می‌دهد. آنها با ارائه یک تحلیل ذهنی از کار که مبتنی بر تولید خدمات است و اینکه امروز در ایران بسیاری از مردم بدون تولید خدمات خاصی کسب درآمد می‌کنند و درآمد آنها حرام محسوب نمی‌شود، درآمد حاصل از قمار را نتیجه تلاش و کوشش و تحقیقاتشان می‌دانند و اینکه حق کسی را نخورده‌اند. همچنین با همه‌گیری فضای مجازی آنها باور دارند در آینده تعریف جدیدی از شغل ارائه خواهد شد و قمار در آینده یک شغل خواهد بود.

تم‌های بنیادین (بسترساز) که عوامل زمینه‌ساز را نشان می‌داد که چگونه کاربران جلب سایت‌های قمار می‌شدند؛ عبارت بودند از: «کسب استقلال مالی» و «فرار از روزمرگی». از بین کاربرانی که مصاحبه شدند فقط دو نفر شغل ثابت داشتند و برای این دو نفر فعالیت در سایت‌های قمار جنبه سرگرمی داشت اما برای بقیه کاربران درآمد حاصل از این سایت‌ها کورسوی امیدی برای رسیدن به استقلال مالی بود. تمام کاربران چنان‌که اشاره شد، از رسیدن به شغلی آبرومند طبق معیارهای اجتماعی

فالگیر با گرفتن بخشی از پول در یک شرط خاص و مشخص شکل شرط بستن را به آنها می‌گوید و ضریب خطایش هم کم بوده است.

به طور کلی در میان افراد مصاحبه‌شونده در نحوه‌ی پیش‌بینی‌هایشان و اینکه چه روشی را انتخاب می‌کنند تنوع وجود داشت، حتی برای هر فرد به طور مجزی تنوع در پیش‌بینی‌های روزهای متوالی‌اش تنوع دیده می‌شد و هیچ یک به روش یکسان پیش‌بینی نمی‌کرد، اما یک الگوی جالب کاملاً قابل استنباط بود. همواره افراد زمانی که تازه حساب کاربری خود را شارژ کرده بودند شرط‌هایی با ریسک بالا نمی‌بستند، اغلب سعی می‌کردند شرط‌هایی با امنیت بالا را انتخاب کنند. معمولاً بر روی شانسی‌های دو برابر کلیک می‌کردند و پیش‌بینی‌های با ریسک بالاتر را با مبلغی کم انجام می‌دادند. هر چه می‌گذشت در ذهنیت افراد خود به خود ریسک پذیری بیشتر می‌شود و فرد حس می‌کند که باید در زمان صرفه‌جویی کند و سودهای بالاتری را به دست آورد. پس روی به شرط‌هایی با ریسک بالاتر و شرط‌های ترکیبی می‌آورد. در ادامه برای افرادی که ضرر می‌کنند و حجم سرمایه اولیه‌شان کم می‌شود عمدتاً اینگونه بود که شرط‌های پرریسک‌تری را انتخاب می‌کنند به این امید که پول از دست رفته شان بازگردد که عده‌ای موفق و عده‌ای هم تمام پول خود را از دست می‌دهند. پس به طور کلی افراد در ابتدای کار بسیار منطقی و حساب شده عمل می‌کنند اما هرچه که می‌گذرد منطق جای خود را به هیجان و احساسات می‌دهد که بر اساس مصاحبه‌ها، خود افراد از این مورد دل خوشی ندارند و آن را به سختی قابل کنترل می‌دانند. افراد با تجربه در این زمینه به طور منظم‌تری پیش‌بینی می‌کنند، این افراد در طول روز شرط‌های خود را در بازی‌های آنلاین و بازی‌های همان روز می‌بندند، در کنار آن یک شرط ترکیبی بسیار سودده را نیز می‌بندند و این شرط ترکیبی همچون بلیط بخت‌آزمایی برای آن‌ها حساب می‌شود؛ یعنی از بیشتر پتانسیل سایت به

به تجربه و گذر زمان دارد؛ به لحاظ ذهنی قمار و درآمد حاصل از آن را مشروعیت می‌بخشد.

محدودیت‌های پژوهش

یکی از مهم‌ترین موانع و سختی‌های این پژوهش دست یافتن به کاربران سایت‌های قمار بود که یافتن این افراد و جلب اعتماد آنها بسیار مشکل و زمان‌بر بود. یافتن این کاربران معمولاً از طریق شبکه دوستان یکی از مصاحبه‌شوندگان بود که از وی خواسته می‌شد، یکی از دوستان خودش که کاربر سایت قمار است را به ما معرفی کند. به همین دلیل هم فقط دسترسی به کاربران مرد برای پژوهشگران امکان‌پذیر شد.

پیشنهاد‌های تحقیق

مطالعات انجام‌شده در این موضوع بسیار اندک است و باوجود اشاعه روزافزون مراجعه به سایت‌های قمار و مشکلاتی که در این زمینه به وجود آمده است مثل فیشینگ یا برداشت از حساب کاربران و... پژوهش‌های اندکی در این زمینه صورت گرفته است. در مورد تمام تم‌های به‌دست‌آمده در این تحقیق با روش کیفی می‌توان مطالعاتی عمیق‌تر انجام داد. همچنین در صورت یافتن نمونه‌های متعدد از کاربران انجام تحقیق به روش کمی هم به‌شدت پیشنهاد می‌شود.

منابع مالی

این مقاله حمایت مالی نداشته است.

سهم نویسندگان

همه‌ی نویسندگان در گردآوری، تجزیه و تحلیل و تفسیر داده‌ها مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

نویسندگان این مقاله اعلام می‌کنند که در رابطه با انتشار مقاله ارائه شده به طور کامل اخلاق نشر را رعایت نموده‌اند و اصالت محتوای آن را اعلام می‌نمایند و منافی تجاری در این راستا وجود ندارد.

ایران امروز ناامید شده بودند. درعین‌حال بحران‌تر شدن وضعیت اقتصادی و احساس رهاشدگی که از سوی حاکمیت احساس می‌کردند؛ قمار را راهی مطمئن‌تر برای کسب درآمد می‌دانستند و این ناامیدی خود راهی برای توجیه اقدام به قمار هم به شکل غیرمستقیم در ذهن کاربران است.

تمام کاربران در زندگی خود نوعی ملال دائمی را تجربه می‌کردند. همگی به دنبال نوعی هیجان و پیدا کردن مغری برای بیرون آمدن از این کسالت روزمره دائمی‌اند. گپ زدن با دوستان در مورد قمار، بیدار کردن حس ریسک‌پذیری و ایجاد احساس مفید بودن با تماشای مسابقات ورزشی که تفریح و پول را برایشان هم‌زمان به ارمغان می‌آورد. همگی کسالت روزمرگی را برای کاربران از بین می‌برد و همچنین شرط بستن را برایشان توجیه می‌کند.

درگیر شدن در سایت‌های قمار عواقب و نتایجی دارد که تم‌های پسینی بیانگر آنها است و ارتباط آنها را با تم مرکزی نشان می‌دهد. اکثر کاربران بعد از تجربه قمار در سایت‌های شرط‌بندی و کسب درآمدی هرچند ناچیز به این کار «وابستگی شدید» پیدا می‌کنند. برخی از کاربران این وابستگی را انکار و برخی دیگر به آن اذعان می‌کنند. البته این وابستگی شدید اعتیادگونه را منفی قلمداد نمی‌کنند. کاربران این وابستگی را برای خودشان هیجان‌انگیز و مفید می‌دانند حتی اگر گاهی باعث بدخواهی یا بی‌خواهی آنها شود. رسیدن به تم «وابستگی شدید» درعین‌حال با نتایج تحقیق سلطانی (۱۳۹۸)، هینگ (۲۰۱۳) و هوم (۲۰۱۱) هم‌خوانی دارد و آنها را تأیید می‌کند. ورود به سایت‌های قمار و وابستگی به این سایت‌ها کاربران را ناگزیر به یادگیری «روش‌یابی» و تکنیک‌های شرط‌بندی می‌کند. آنها با گذر زمان و کسب تجربه یاد می‌گیرند که در زمان شرط‌بندی باید بر احساسات خود غلبه داشته باشند به سود کم قانع باشند تا شرط‌بندی قابل اطمینانی را انجام دهند. یادگیری تکنیک‌ها شرط‌بندی که به زعم کاربران نیاز

تقدیر و تشکر

از تمام مشارکت‌کنندگانی که به ما اعتماد کردند و در مصاحبه‌ها شرکت نمودند کمال تشکر را داریم.

این اثر قبلاً در جای دیگری منتشر نشده و هم‌زمان به نشریه دیگری ارائه نگردیده است.

منابع:

- اعرابی، سید محمد و بودلایی، حسن (۱۳۹۰). استراتژی‌های تحقیق پدیدارشناسی. *روش‌شناسی علوم انسانی*، ۱۷(۶۸)، ۳۱-۵۸.
- ایمان. م (۱۳۸۸). *مبانی پارادیمی روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم انسانی*. قم، انتشارات پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- سلطان حسینی، محمد، سلیمی، مهدی و طییبی، محسن. (۱۳۹۸). بررسی عوامل مشارکت
- افراد در شرط بندی های ورزشی (مطالعه موردی: ورزش فوتبال). *رویکردهایی نوین در مدیریت ورزشی*، ۷(۲۷)، ۵۰-۵۹.
- غفاری نسب، اسفندیار (۱۳۹۸). *درآمدی بر روش تحقیق پدیدارشناسی*. تهران، بهمن برنا.
- نیکبخت انصاری، علیرضا؛ بریم‌نژاد، لیلی و سودابه جولایی (۱۳۸۸). *مقدمه‌ای بر پژوهش پدیدارشناسی*. تهران: نشر جامعه‌نگر.
- Floyd, G (2016). Bracketing and embracing: the spiritual "Reduction" of Flannery O' Conner and Marilynne Robinson. *Integrate: A Faith and Learning Journal*, 15(1), 46-61.
- Francis, K. L., Dowling, N. A., Jackson, A. C., Christensen, D. R., & Wardle, H. (2015). Gambling motives: Application of the reasons for gambling questionnaire in an Australian population survey. *Journal of Gambling Studies*, 31(3), 807-823.
- Griffiths, M., & Barnes, A. (2008). Internet gambling: An online empirical study among student gamblers. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 6(2), 194-204.
- Griffiths, M., & Parke, A. (2008). Internet Gambling. In *Encyclopedia of Internet Technologies and Applications* (pp. 228-234). IGI Global.
- Hing, N., Cherney, L., Blaszczyński, A., Gainsbury, S. M., & Lubman, D. I. (2014). Do advertising and promotions for online gambling increase gambling consumption? An exploratory study. *International Gambling Studies*, 14(3), 394-409.
- Hume, M., & Mort, G. S. (2011). Fun, friend, or foe: Youth perceptions and definitions of online gambling. *Social Marketing Quarterly*, 17(1), 109-133.
- Kairouz, S., Paradis, C., & Nadeau, L. (2012). Are online gamblers more at risk than offline gamblers?. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(3), 175-180.
- Pisarska, A., & Ostaszewski, K. (2020). Factors associated with youth gambling: Longitudinal study among high school students. *Public Health*, 184, 33-40.

- Shaffer, H. J. (1996). Understanding the means and objects of addiction: Technology, the internet, and gambling. *Journal of Gambling Studies*, 12(4), 461-469.
- Smith, J. A. & P. Flowers & M. Larkin. (2009). *Interpretative phenomenological analysis*. London: Sage.
- Tada, M. (2019). Time as sociology's basic concept: A perspective from Alfred Schutz's phenomenological sociology and Niklas Luhmann's social systems theory. *Time & Society*, 28(3), 995-1012.
- Van Dijk, J. (2020). *The network society*. London: Sage Publications.
- Wojnar, D. M., & Swanson, K. M. (2007). Phenomenology: an exploration. *Journal of holistic nursing*, 25(3), 172-180.

